

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžfk/38/2018
Identifikačné číslo spisu: 7017200929
Dátum vydania rozhodnutia: 30.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7017200929.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v právnej veci žalobkyne (sťažovateľky) Steel - Ex, s.r.o., so sídlom Krivá 21, 040 01 Košice, IČO: 44 043 716, právne zastúpená JUDr. Petrom Bellásom, advokátom, so sídlom Štefánikova 40, 040 01 Košice, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, 974 01 Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 101772080/2017 zo dňa 16. augusta 2017, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/110/2017-51 zo dňa 22. februára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou dňa 19.10.2017 na Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sa žalobkyňa domáhala zrušenia rozhodnutia žalovaného č. 101772080/2017 zo dňa 16.08.2017, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice č. 100511316/2017 z 22.03.2017 o vyrubení rozdielu dane v sume 9.664,40 € na dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie júl 2013 žalobkyňi.

2. Žaloba podaná žalobkyňou, spoločnosťou Steel - Ex, s.r.o. bola podpísaná konateľom spoločnosti Ľubošom Strakom. Krajský súd výzvou zo dňa 06.11.2017 žalobkyňu vyzval, aby v lehote 20 dní od doručenia výzvy si zvolila advokáta na zastupovanie, pretože podľa § 49 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“) v konaní musí byť zastúpená advokátom. Zároveň bola žalobkyňa poučená o možnosti zastavenia konania, ak si v určenej lehote nezvolí advokáta na zastupovanie. Výzva bola žalobkyňi doručená elektronicky s fikciou doručenia dňa 14.11.2017 (elektronická doručenka v súdnom spise).

3. Uznesením krajského súdu č. k. 6S/110/2017-51 zo dňa 22.02.2018 bolo konanie zastavené z dôvodu, že žalobca nie je v konaní zastúpený podľa § 49 ods. 1 S.s.p. Uznesenie o zastavení konania bolo doručené žalobkyňi dňa 09.03.2018.

4. Žalobkyňa dňa 06.03.2018 doložila krajskému súdu fotokópiu všeobecného plnomocenstva zo dňa 23.02.2018 na zastupovanie, vykonávanie všetkých úkonov právnej pomoci a právnej služby JUDr. Petrovi Bellásovi, advokátovi so sídlom Štefánikova 40, 040 01 Košice. Plnomocenstvo bolo navyše udelené podľa predchádzajúcej právnej úpravy, teda zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“).

5. Proti uzneseniu o zastavení konania podala žalobkyňa kasačnú sťažnosť zo dňa 21.03.2018, ktorú odôvodnila tým, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil. Žalobkyňa žiadala, aby kasačný súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Sťažovateľka v kasačnej sťažnosti uviedla, že vedomosť o výzve na ustanovenie si právneho zástupcu ako aj o všetkých relevantných dokumentoch nadobudla sťažovateľka až dňa 27.02.2018, kedy sa prvýkrát prihlásila do elektronickej schránky, ktorú ma zriadenú v zmysle právnej úpravy. Žalobkyňa uznáva a plne si uvedomuje, že pochybila a že bolo jej povinnosťou dokumenty v elektronickej schránke sledovať, rovnako aj to, že sudcovskú lehotu na zvolenie si právneho zástupcu zmeškala, avšak zmeškanie lehoty nemôže mať podľa názoru sťažovateľky za následok nemožnosť tieto vady odstrániť neskôr, čím by bolo zachované jej právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (sťažovateľka poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21 Cdo 1700/2013).

7. Ku kasačnej sťažnosti bol priložený originál vyššie uvedeného plnomocenstva zo dňa 23.02.2018 na zastupovanie, vykonávanie všetkých úkonov právnej pomoci a právnej služby JUDr. Petrovi Bellásovi, advokátovi so sídlom Štefánikova 40, 040 01 Košice, ktoré bolo udelené podľa O.s.p.

8. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len ako „Najvyšší súd“) konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podala sťažovateľka včas (§ 443 ods. 2 písm. a) S.s.p.), a s prihliadnutím na formálnu viazanosť sťažnostnými bodmi kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 časť vety prvej pred bodkočiarkou v spojení s § 439 ods. 3 písm. a) S.s.p.), nie však sťažnostným návrhom (§ 453 ods. 3 S.s.p.), kasačný súd preskúmal napadnuté uznesenie spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyselne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.) si osvojil záver, že kasačnú sťažnosť je v zmysle § 461 S.s.p. potrebné zamietnuť, pretože po jej preskúmaní kasačný súd na základe nižšie uvedených právnych názorov dospel k presvedčeniu, že je nedôvodná.

Podľa § 49 ods. 1 a 2 S.s.p. žalobca musí byť v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Žalobca nemusí byť zastúpený podľa odseku 1

a) vo veciach, v ktorých je daná vecná príslušnosť okresného súdu podľa § 12,

b) v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. b) až e), g) a i),

c) v konaní o správnej žalobe vo veciach slobodného prístupu k informáciám podľa osobitného predpisu,

d) ak je žalovaným Centrum právnej pomoci.

9. Správny súdny poriadok stanovil ako procesnú podmienku konania pred správnym súdom povinné právne zastúpenie advokátom počas celého konania s niektorými výnimkami zakotvenými v ustanovení § 49 ods. 2 S.s.p., pričom oproti predchádzajúcej právnej úprave výslovne ustanovil, že táto povinnosť sa vzťahuje aj na spísanie žaloby.

10. Procesnou podmienkou povinného právneho zastúpenia sa zaoberal kasačný súd napr. v rozhodnutí sp. zn. 1Sžfk/72/2017 zo dňa 30. januára 2018, v ktorom k úprave povinného zastúpenia žalobcom podľa Správneho súdneho poriadku uviedol:

„Zákonodarca zakotvil uvedené povinné zastúpenie s cieľom zabezpečiť aj týmto spôsobom zdokonalenie správneho súdnictva v Slovenskej republike (vid' všeobecná časť dôvodovej správy k návrhu zákona) prostredníctvom takých procesnoprávných inštitútov, „ktoré umožnia čo najviac sa priblížiť k ideálu rýchlej a spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov konania za predpokladu zodpovedného prístupu subjektov k súdnemu konaniu a vytvoriť tak priestor pre kvalitnejšie súdne rozhodnutia. S uvedeným nevyhnutne súvisí aj ďalší cieľ, a to zlepšiť vymožitelnosť práva judikovaného v civilnom súdnom konaní, čo predpokladá vytvorenie efektívnych inštitútov procesu v správnom súdnictve“, čo v osobitnej časti dôvodovej správy objasňuje najmä tým, že „v správnom súdnictve je značne obmedzená možnosť zmeny žaloby po uplynutí lehoty na jej podanie, a preto je pre rozhodovanie správneho súdu určujúci práve obsah žaloby (rozsah a dôvody), pričom samotné zastupovanie na pojednávaní je v podstate sekundárne.“

Pre kasačný súd je nepochybne, že povinné zastúpenie advokátom je jedným z vyššie uvedených procesnoprávných inštitútov, ktoré majú priblížiť správne súdnictvo k ideálu rýchlej a spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov konania tým, že právne služby poskytnuté advokátom so štandardom uvedeným v § 18 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov zabezpečia najmä vysokokvalifikované a profesionálne spísanie žaloby vrátane koncipovania žalobných bodov (§ 182 ods. 1 písm. e/ S.s.p.) a následne prispejú k efektívnemu vedeniu súdneho prieskumu.

Účelom povinného právneho zastúpenia je týmto spôsobom zabezpečiť účinnú ochranu práv a záujmov účastníkov v konaní pred správnym súdom, kde sa spravidla riešia zložité právne otázky z rozsiahlej oblasti správneho práva, na ktoré účastník nedostal v administratívnom konaní pre neho uspokojivú odpoveď.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z.z. v znení relevantnom pre preskúvanú vec advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Prítom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

Základným dôkazom preukazujúcim splnenie povinnosti zákonného zastúpenia advokátom pre správny súd je preto splnomocnenie [ide nepochybne o legislatívny novotvar, ktorý bude nepochybne pôsobiť rozporuplne voči zaužívanému hmotnoprávnemu plnomocenstvu zakotvenému v ustanovení § 31 a nasl. Občianskeho zákonníka - poznámka kasačného súdu], ktoré je udelené advokátovi, alternatívne potvrdenie o požadovanom právnickom vzdelaní žalobcu, jeho zamestnanca alebo člena, a toto je v zmysle § 182 ods. 2 písm. a) S.s.p., povinnou náležitosťou správnej žaloby, ktoré musí byť k správnej žalobe aj pripojené. Tak sa stáva súčasťou súdneho spisu a dostupným dôkazom aj na spätné potvrdenie splnenia hore uvedenej podmienky konania.“

Kasačný súd s poukazom na nutnosť dodržiavania zásady právnej istoty vo vzťahu k rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu na tieto závery odkazuje.

11. Podľa názoru kasačného súdu zo znenia ustanovenia § 49 ods. 1 S.s.p. nepochybne vyplýva, že sa zákonodarca neuspokojil len so stanovením povinného zastúpenia advokátom počas celého konania pred správnym súdom (ako tomu bolo podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok účinného do 30.06.2016), ale zdôraznil v nadväznosti na koncentračnú zásadu pri vymedzení žalobných bodov požiadavku, aby bola žaloba advokátom už spísaná, tak tým dal najavo, že prevzatie zastúpenia žalobcu až po podaní správnej žaloby nedostatok procesnej podmienky podľa § 49 ods. 1 S. s. p. nemôže odstrániť.

12. Z jednoznačnej formulácie zákonnej požiadavky na zastúpenie advokátom aj na spísanie žaloby je nutné potom vyvodiť, že preukázanie splnenia tejto procesnej podmienky musí vyplývať už z podanej

správnej žaloby a jej povinných príloh. Skutočnosť, že žalobu spísal advokát, má byť zrejma už z jej samotného písomného vyhotovenia, v ktorom advokát, ktorý je poverený žalobcom na vypracovanie žaloby, pripája v súlade s odbornou starostlivosťou svoje identifikačné údaje.

13. Ak z písomného vyhotovenia správnej žaloby a jej príloh, prípadne z ďalších súdu doložených listín nevyplýva, že bola spísaná advokátom, tak ako tomu bolo v preskúmanej veci, ide o neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky. Iný prípad by nastal, pokiaľ by zo žaloby bolo zrejme alebo by dodatočne vyšlo najavo, že bola vypracovaná (spísaná) advokátom, avšak žalobca by k nej nepriložil písomné plnomocenstvo advokáta. Vtedy by išlo o neúplné podanie vo veci samej a správny súd by mal povinnosť vyzvať žalobcu na jeho doplnenie v stanovenej lehote (§ 59 S. s. p.).

14. Z obsahu súdneho spisu je nesporné, že správna žaloba podaná súdu dňa 19.10.2017 nebola spísaná advokátom, pretože z jej textu, jej príloh a ani z iných okolností takáto skutočnosť nevyplýva. K správnej žalobe nebolo aj napriek povinnej náležitosti podľa § 182 ods. 2 písm. a) S.s.p. pripojené splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľky v konaní o všeobecnej správnej žalobe. Rovnako je nesporné, že sťažovateľka nie je osobou s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa a nepredložila ani doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa zamestnanca alebo člena, ktorý za neho pred správnym súdom koná, a preto sa na ňu nevzťahuje výnimka zo zásady povinného právneho zastúpenia uvedená v ustanovení § 49 ods. 2 S.s.p.

15. Aj keď sa krajský súd pokúšal odstrániť nedostatok právneho zastúpenia výzvou v zmysle § 49 ods. 1 S.s.p., následkom bolo len dodatočné predloženie plnomocenstva na zastupovanie sťažovateľky v konaní zo dňa 23.02.2018, nie preukázanie právneho zastúpenia pri spísaní žaloby.

16. V konaní o správnej žalobe proti rozhodnutiu žalovaného mala však sťažovateľka povinnosť byť zastúpená advokátom už od okamihu spisovania žaloby, čo v preskúmanej veci splnené nebolo. Tomuto záveru zodpovedá aj údaj na listine s označením Plnomocenstvo doručené vo fotokópii dňa 06.03.2018 (č. l. 56) a následne dňa 26.03.2018 v origináli (č. l. 61) pripojenom ku kasačnej sťažnosti, podľa ktorého sťažovateľka plnú moc udelila advokátovi JUDr. Petrovi Bellásovi dňa 23.02.2018, teda preukázateľne po podaní správnej žaloby dňa 19.10.2017. V kasačnej sťažnosti aj sama sťažovateľka uviedla, že lehotu na zvolenie si advokáta zmeškala, čo bezpochyby preukazuje, že nebola právne zastúpená už v čase spísania žaloby.

17. Pokiaľ sťažovateľka tvrdila, že následné zvolenie advokáta nemôže mať za následok nemožnosť odstrániť túto vadu neskôr, čím by bolo zachované právo sťažovateľky na prístup k súdu, s týmto záverom s ohľadom na vyššie uvedené nemožno súhlasiť. Za odstrániteľnú vadu by bolo možné označiť napr. chýbajúci podpis advokáta na podaní, z ktorého by však povinné právne zastúpenie vyplývalo. Nemožno však akceptovať dodatočné zvolenie advokáta, ktoré ako vyplýva zo samotného plnomocenstva, bolo udelené po podaní žaloby. Kasačný súd preto dospel k záveru, že procesná podmienka povinného právneho zastúpenia už pri spisovaní žaloby nebola splnená.

18. Z uvedených dôvodov má kasačný súd za to, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná. Aj keď správny súd zastavil konanie, mal postupovať podľa § 98 ods. 1 písm. f) S.s.p., a to odmietnuť žalobu z dôvodu, že žalobkyňa nebola pri jej podaní zastúpená podľa § 49 ods. 1 S.s.p. alebo § 50 S.s.p., ale s poukazom na zásadu hospodárnosti konania postupoval kasačný súd podľa § 461 S. s. p. a nedôvodnú kasačnú sťažnosť zamietol, pretože zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie by sťažovateľke neprivodilo priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

19. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že sťažovateľke, ktorá v tomto konaní nemala úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 S. s. p. a analogicky podľa § 167 ods. 1 S. s. p.) a rovnako aj žalovanému nárok na ich náhradu nepriznal v súlade s § 467 ods. 1 S. s. p. a analogicky podľa § 168 S. s. p.

20. Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004

Z. z. o súdech v znení neskorších predpisov, § 147 ods. 2 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.